

Сорвіна А. В.

студентка

*Державного вищого навчального закладу
«Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-273-2-9>

СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УКРАЇНІ

Сьогодні, існує цілий ряд проблем пов'язаних з постійними політичними й економічними змінами, загостренням конкуренції між виробниками, тому ринкова орієнтація економіки потребує детальної роботи з покращення управління витратами.

Витрати – це обсяг спожитих виробничих факторів, який необхідний для здійснення підприємницької діяльності, і направленої на отримання прибутку у грошовому вираженні.

Головним критерієм є оптимізація мінімуму витрат. Вона дає змогу підприємству отримати певні конкурентні переваги на ринку збуту, проводити гнучку цінову політику, формувати оптимальну виробничу програму, та, за різних умов, досягти високих розмірів прибутку.

Зниження рівня витрат є важливим завданням, але не основною метою управління витратами, бо така оптимізація може призвести до зниження якості продукції та сервісного обслуговування споживачів, відмови від реалізації видів продукції, яка користується попитом, але потребує значних витрат, принаймні, на першому етапі її впровадження.

Таким чином, управління витратами є одним з найважливіших напрямків діяльності будь-якого підприємства. Це складний процес розподілу усіх видів витрат, їх місць та носіїв за постійного контролю їх рівня і стимулюванням до зниження. Головною ціллю є оптимізація складу витрат, їх структури, поведінки, причин та

доцільності виникнення, забезпечення цільового рівня, для забезпечення високих темпів росту, і досягнення запланованого обсягу виробництва та високого економічного результату.

Існування управління як системи пояснюється тісним взаємозв'язком об'єкту та суб'єкту управління, а саме суб'єкт впливає на об'єкт управління для досягнення поставлених завдань. Суб'єктами є керівники і спеціалісти підприємства, а об'єктами – витрати на всі процеси життєвого циклу продукції, починаючи від розробки, закінчуючи утилізацією.

Система задовольняє внутрішні потреби підприємства при управлінні його виробничо-збутовою діяльністю. Вона має функціональні та організаційні аспекти, що включають такі підсистеми:

- пошук і виявлення чинників економії ресурсів;
- нормування витрат ресурсів;
- планування витрат за їхніми видами;
- облік та аналіз витрат;
- стимулювання економії ресурсів і зниження витрат.

Організація пов'язана з визначенням місць формування витрат і центрів відповідальності за їх дотримання, а також розробленням ієрархічної системи лінійних і функціональних зв'язків підрозділів та конкретних працівників, які виконують весь комплекс виробничо-господарських та облікових робіт.

Формування витрат підприємства може мати, також фінансовий, і мотиваційний аспект управління витратами. Вони розробляються відповідно до особливостей структури, цілей організації, технологій виробництва, та вимог до їх процесів.

Формуються управлінські функції з приводу аналізу, контролю та обліку витрат. Для їх виконання необхідно постійно проводити перегляд і порівняння витрат за всіма бізнес-процесами, операціями в процесі застосування, і замовленнями підприємства [1]. Реалізуються вони через елементи управлінського циклу: прогнозування та планування, організацію, координацію й регулювання, активізацію та стимулювання виконання, облік і аналіз.

Основні принципи:

- системний підхід до управління витратами;
- єдність методів, що практикуються;
- управління витратами на усіх стадіях життєвого циклу виробу;
- недопущення зайвих затрат;
- органічне поєднання зниження витрат з високою якістю продукції та послуг [2].

Механізми управління витратами передбачають застосування певних методів та інструментів. Їх існує багато: директ-костинг, стандарт-кост, таргет-костинг, кайзен-костинг, CVP-аналіз, кост-кілінг, бенчмаркінг витрат, LCC-аналіз. Наприклад:

1. Система «стандарт-кост» використовується для прийняття рішень, особливо якщо стандарти розроблені окремо за змінними елементами витрат, або у разі правильно встановлених цін на матеріали і норм витрат на робочу силу. На підставі цих стандартів можливо заздалегідь визначити суму очікуваних витрат на виробництво і реалізацію продукції, обчислити собівартість одиниці виробу для визначення цін, а також скласти звіт про прибутки та збитки.

2. Система «кайзен-костинг» застосовується для досягнення цільової собівартості. Сутність полягає в постійному вдосконаленні якості процесів на підприємстві за участі всіх його працівників, що дає можливість зменшити непродуктивні витрати.

3. «CVP-аналіз» – це «аналіз точки беззбитковості». Метод ґрунтується на зіставленні трьох величин: витрат підприємства, доходів від реалізації й отримуюваного прибутку. Їх залежність дає можливість визначити виторг від реалізації, що в свою чергу, за відомих величин постійних витрат підприємства і змінних витрат на одиницю продукції забезпечить беззбитковість діяльності запланований фінансовий результат.

Перед тим, як обирати найкращий метод, керівництву необхідно провести детальні дослідження.

На основі фактичних і планових даних про витрати операційної діяльності підприємства проводиться узагальнений

аналіз виробничих витрат. Він містить такі напрями: аналіз динаміки планової і фактичної собівартості продукції та аналіз виконання показників зведеного планового кошторису за економічними елементами і статтями витрат. Інформаційна база даних при цьому повинна: відповідати потребам споживачів; бути достовірною та правдивою; результативною (полягати у зіставленні доходів із витратами), так як це співвідношення визначає фінансовий стан підприємства, його прибутковість, а також прогнозує майбутні перспективи розвитку.

Висновки. Отже, управління витратами є дуже важливим процесом, що допомагає посадовим особам отримати інформацію про витрати, які були необхідні для ефективного здійснення діяльності підприємства. Ефективне управління витратами на будь-якому підприємстві, потребує вирішення таких важливих завдань як: проведення аналізу, прогнозування та планування витрат, здійснення контролю над ними, введення обліку, калькулювання собівартості продажів, і регулювання діяльності. Важливим є вибір методу управління витратами, яке кожне підприємство обирає, керуючись власними можливостями і цілями.

Література:

1. Шутько Т. І. Економічна сутність управління витратами підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3681> (дата звернення: 02.12.2022).
2. Давидович І. Є. Управління витратами / навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури. 2008. 320 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_finan/upravlinnya-vytratamy-316.pdf (дата звернення: 02.12.2022).